

80 ΧΡΟΝΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΣΥΝΘΗΚΗ ΤΗΣ ΛΩΖΑΝΝΗΣ

Κωνσταντίνος Χολέβας
Πολιτικός Έπιστήμων

Όγδόντα χρόνια συμπληρώνονται έφέτος από την Συνθήκη της Λωζάννης μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας και από την ανταλλαγή των πληθυσμών. Η μικρασιατική εκστρατεία είχε τελειώσει με θλιβερές για την Ελλάδα συνέπειες και ο Μικρασιατικός Έλληνισμός, συμπεριλαμβανομένων και των Ποντίων, έκαλεΐτο να πληρώσει τό τίμημα και να ξεριζωθεί από πανάρχαιες πατρογονικές έστιες. Η Συνθήκη Ειρήνης υπεγράφη στην Λωζάννη της Έλβετίας στις 24 Ιουλίου 1923. Έξι μήνες νωρίτερα, στις 30 Ιανουαρίου 1923, είχε υπογραφεί στην ίδια πόλη ή έλληνοτουρκική Σύμβαση για την ανταλλαγή των πληθυσμών. Όλοι οι Μουσουλμάνοι έφυγαν από την Ελλάδα και εγκαταστάθηκαν στην Τουρκία και όλοι οι Χριστιανοί Όρθόδοξοι έφυγαν από την Μικρασία και ήλθαν στην Έλληνική Έπικράτεια. Έξαιρέθηκαν της ανταλλαγής οι Έλληνες της Κωνσταντινουπόλεως, Ίμβρου και Τενέδου και οι Μουσουλμάνοι της Θράκης. Άς συγκρατήσουμε από τά δραματικά εκείνα γεγονότα όρισμένες χρήσιμες παρατηρήσεις.

1). Ίδιαίτερη έντύπωση έκανε σε όλους τούς παρατηρητές της έποχής , Έλληνες και ξένους, ή ευλάβεια των προσφύγων. Οί Μικρασιάτες και οί Πόντιοι άφηναν πίσω τους κτήματα και χρήματα, έπαιρναν όμως τίς άγιες εικόνες και τά λείψανα των Αγίων. Έτσι μεταφέρθηκαν στό Προκόπι Ευβοίας τά λείψανα του Αγίου Ιωάννου του Ρώσου, στη Νέα Καρβάλη Καβάλας τά λείψανα του Αγίου Γρηγορίου του Θεολόγου κ.ά. Ο πρόσφυγας μόλις κατόρθωνε να βρει μία παράγκα για στεγάσει τόν πόνο του και την οικογένειά του, έστηνε εικονοστάσι για να αποθέσει τά εικονίσματα πού έφερε από την αίματοποτισμένη και άγιοτόκο γη της Μικράς Ασίας.

2) Η ανταλλαγή έφερε στό φώς μερικές ιστορικές αλήθειες τίς όποιες σήμερα όρισμένοι προσπαθούν επιμελώς να αποκρύψουν. Συγκεκριμένα ή περίπτωση των τουρκοφώνων της Καππαδοκίας και του Πόντου κατέδειξε ότι κι όταν ακόμη χανόταν ή γλώσσα, ή Όρθοδοξία ήταν ή δύναμη πού διατηροϋσε την έλληνική έθνική συνείδηση. Επί αιώνες οί πληθυσμοί αυτοί μιλοϋσαν την τουρκική γλώσσα και μόνον στην Θεία Λειτουργία άκουγαν τά έλληνικά. Η Έκκλησία τούς κράτησε Ρωμηούς, παρά την γλωσσική αλλοίωση. Έτσι με την ανταλλαγή οί τουρκόφωνοι Χριστιανοί δήλωσαν

Ἕλληνες καί ἦλθαν στήν Ἑλλάδα. Σ' αὐτούς ἀνήκουν ὁ Ἅγιος Ἀρσένιος ἀπό τά Φάρασα, ὁ πατήρ Παΐσιος ὁ Ἀγιορείτης κ.ἄ. Ἀντιθέτως ὅταν χανόταν ἡ Ὁρθόδοξη Πίστη οἱ ἄνθρωποι τούρκευαν, χανόντουσαν καί γιά τόν Ἑλληνισμό. Παράδειγμα οἱ ἐλληνόφωνοι Τουρκοκρητικοί, ἀπόγονοι ἐξισλαμισθέντων Χριστιανῶν. Ἡ ἀλλαγὴ τῆς πίστεως τοὺς ἔκανε φανατικούς ἀνθέλληνες καί γι' αὐτό χρησιμοποιήθηκαν ἀπό τοὺς Κεμαλικούς γιά νά σφάζουν Ἕλληνες στήν Μικρά Ἀσία! Ἔχει δίκαιο, λοιπόν, ἡ Ἐκκλησία μας πού τονίζει ὅτι ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι τό κυριώτερο συστατικό τῆς ἐθνικῆς μας ταυτότητος.

3) Μέ τήν ἐγκατάστασή τους στήν κυρίως Ἑλλάδα οἱ πρόσφυγες γρήγορα ἐξελίχθηκαν σέ λίαν παραγωγικά στοιχεῖα καί ἀναζωογόνησαν τήν ἐμπορική καί πολιτιστική ζωή. Κυρίως στήν Βόρειο Ἑλλάδα, ἀλλά καί στίς συνοικίες τῶν Ἀθηνῶν καί τοῦ Πειραιῶς ἄφησαν ἔντονη τήν σφραγίδα τῆς δημιουργικότητός τους. Ἰδιαιτέρως δέ γιά τήν Μακεδονία ἀπετέλεσαν καί μία τονωτική μετάγγιση ἐλληνικοῦ πληθυσμοῦ σέ μία ἐποχή ἐδαφικῶν καί μειονοτικῶν διεκδικήσεων ἀπό τοὺς Βαλκανίους γείτονες.

4) Ὅπως προαναφέραμε οἱ Ἕλληνες τῆς Πόλης καί οἱ Μουσουλμάνοι τῆς Θράκης ἐξαιρέθηκαν τῆς ἀνταλλαγῆς. Ἄλλωστε στά Πρακτικά τῆς Διασκέψεως -καί ὄχι στήν ἐπίσημη Συνθήκη τῆς Λωζάννης- γίνεται λόγος καί γιά τά δικαιώματα τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Ἄς ἀναλογισθοῦμε σήμερα: Πόσοι Ἕλληνες παρέμειναν στήν Κωνσταντινούπολη, Ἰμβρο καί Τένεδο; Συνολικά ὄχι περισσότεροι ἀπό 2500. Ἐνῶ στήν Δ. Θράκη ἡ μουσουλμανική μειονότητα ἀποτελούμενη ἀπό Τουρκοφανεῖς, Πομάκους καί Ἀθιγγάνους, αὐξάνεται καί πληθύνεται. Ποιός περνᾷ καλά καί ποιός διώκεται φαίνεται ξεκάθαρα ἀπό τοὺς ἀριθμούς. Ἄς τά βλέπουν αὐτά οἱ ἀνιστόρητοι συνθηματολόγοι μιᾶς ἄκριτης καί ἀμφιβόλου ἀμοιβαιότητος "ἐλληνοτουρκικῆς φιλίας".

Κ. Χ. 8/9/2003